

Logos

Organ för
Föreningen Logos i Österbotten rf
Årgång 8 • nr 2
Juni 2010

***Jesus säger: Jag är livets bröd.
Den som kommer till mig
skall aldrig hungra,
och den som tror på mig
skall aldrig någonsin törsta.***

Joh 6:35

- Ledare 2 • Guds barn 3 • Årsfest med Indien-tema 4 •
Glaskonst och bibelkurs 5 • Bibelns översättning, grundtexter och handskrifter 6–9 •
• Uttåget ur Egypten 10–11 • Vägen fram -10 i Vasa 12–15 •
• Orientering i luthersk kyrkogeografi 16 • Böcker 17 • Notiser 18 •
• Lutherpredikan 19 • Verksamhetsinformation 20 •

Då och nu – vad lär vi?

När Mikkel Vigilius på den nordiska evangelisk-lutherska konferensen i Vasa berättade om det aktuella läget i Danmark (se närmare s. 12–15) inledde han med att göra en återblick på de senaste 50 åren. Han konstaterade att läget för 50 år sedan starkt påminner om dagens situation. Däremellan upplevdes en stark väckelse, vars följder nu håller på att raseras.

Väckelsen tog klart avstånd från den historisk-kritiska bibelsynen, den ekumeniska rörelsen, den karismatiska rörelsen, den feministiska ideologin, den universella frälsningsförståelsen och den social-etiska förståelsen av evangeliet.

Karaktäristiskt för de unga teologerna var en upphöjd gudsbild. De hade en djup vördnad för Den Helige Guden och Den Heliga Skrift. De kände i hög grad till vad det var att vara anfäktad, de var rädda för självbedrägeri och för att dö under lagens anklagelse i samvetet.

Detta öppnade för evangeliets underbara budskap om Kristi blod och frälsning. De unga var starkt präglade av Rosenius i betoningen av den fullbordade frälsningen, som står fast i Jesus oberoende av oss, och i tilliten till evangeliet som källa till tro, helgelse, kraft, liv och tjänst.

Men de var inga antinomister. De predikade hela Guds ord i både lag och evangelium, till väckelse, vägledning och tröst.

Den kyrkliga "högerflygelns" ja till Bibeln och till en klar förkunnelse av lag och evangelium var oupplösligt förenad med ett lika klart nej till de tankar och strömningar som undergrävde trons liv.

Mikkel Vigilius berättar att hans far Niels Ove, som var ledare för högerflygelns studentarbete, en gång suckade: "Vad jag är trött på att säga nej!"

Dagens strömningar kännetecknas av man inte längre säger nej. De företeelser som man tog avstånd från på 70- och 80-talen är man i dag allt mera öppen för. Den rannsakande och

väckande förkunnelsen till en evangelisk tro på Jesus har tystnat.

Vi kan här skönja paralleller till Svenskfinland, särskilt till Svenska lutherska evangeliföreningen. På 1960-talet gick liberala strömmar framåt. På 1970-talet skedde en väckelse med förnyad bekännelse till Skriftens sanning, och ungdomsarbetet gick starkt framåt.

I dag öppnar man sig alltmer för nya ekumeniska och karismatiska rörelser som har en grumlig lära och är öppna för samverkan kring sådant som man tidigare sagt nej till. Man tar däremot avstånd från dem som säger ett klart nej – sådant räknas som lagiskhet.

Mikkel Vigilius frågar vad som kan göras i denna situation och konstaterar att det är skrämmande hur få det är som alls frågar. Många upplever utvecklingen som ett steg framåt. Andra märker inte ens att det har skett en utveckling, utan sätter tilltro till sin organisation och följer sina ledare.

Det fåtal som oroas över att det andliga mörkret håller på att ta över i församlingarna blir allt mer uppgivna. Vad ska vi göra?

Vigilius svarar med ett bibelord (Ps 119:50):

Det är min tröst i mitt lidande att ditt ord håller mig vid liv.

Det ordet ska vi ta till oss, i våra hem, i små grupper och i goda, evangeliska församlingar.

OLA ÖSTERBACKA

Logos – organ för Föreningen Logos i Österbotten rf. Ansvarig utgivare: Botvid Lindström. Redaktör: Ola Österbacka. Redaktionsråd: Klas-Erik Isaksson, John Lasén, Ralf Sandberg och Roger Pettersson. ISSN 1459-3378.

Material och diskussionsinlägg sänds helst via e-post till ola@ofsystem.fi eller per post till Skolhusgatan 11 A 9, 65100 VASA.

Tidningen sänds till dem som stött Föreningen eller meddelat intresse. Gåvor för spridningen betalas till bankkonto 497028-241584 (Finland) och i Sverige till plusgirokonto 407 99 53-8.

Pärmbild och fotografier (om annat inte nämns): Ola Österbacka. Tryck: Forsberg-Rahkola, Jakobstad

Guds barn

Texten har varit publicerad på Hans Ahlskogs blogg på www.kyrkpressen.net (10.12.2009).

Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus (Gal 3:26f).

"Kärt barn har många namn", brukar man säga. Detta talesätt passar också bra på de kristna. Ibland kallas de för *de heliga*, ibland för *de troende*, ibland för *bröder* eller *sysstrar* och ibland för *kristna*.

Men det finns ett namn på dessa människor som, i mitt tycke, är vackrare än alla andra. Det är *Guds barn* eller *Guds söner* som man också kan översätta det. Denna term finns på en del ställen i Nya testamentet och om vi läser dessa ställen får vi veta lite mer om denna kära barnaskara.

I Joh 1:12 står det att de som har tagit emot Jesus, d.v.s. tror på honom är Guds barn. Vi får också veta att de "*inte är födda av blod eller av köttets vilja eller av någon mans vilja utan av Gud*" (v 13).

Hur skall vi förstå detta? Ja, det står i klara ordalag att den naturliga födelsen, genom köttets och mannens vilja, inte berättigar någon att bli Guds barn. Detta återkommer samma evangelist till två kapitel längre fram, då han förklarar att det som är fött av köttet är kött och det som är fött av Anden är ande.

Detsamma ser vi också av Rom 9:8 där det heter: "*Israel inte är alla som kommer från Israel och att inte alla Abrahams efterkommande är hans barn.*" "*Guds barn*", heter det vidare, "*är inte de som är barn genom naturlig härkomst, men löftets barn räknas som hans efterkommande*" (v 8).

Guds barn är alltså födda av Gud, de är löftets barn, d.v.s. födda i kraft av

ett löfte (Gal 4:23). I 1 Petr 1:23 läser vi:

Ni är ju födda på nytt, inte av en förgänglig säd, utan genom en oförgänglig, genom Guds levande ord som består.

Här ser vi medlet genom vilket Gud föder sina barn, Guds ord. Jakob säger detsamma i sitt brev (1:18):

I kraft av sin vilja födde han oss på nytt genom sanningens ord.

I vår text från Galaterbrevet 3 ser vi också samma sanning. Där säger Paulus att galaterna är Guds barn genom tron, *ty* alla som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus (v 27). Genom tron är vi alltså Guds barn eftersom vi i dopet till Kristus blev iklädda Kristus. I dopet finns Guds ord med och föder tron på Kristus, vilket Paulus också säger i Kol 2:12:

I dopet blev ni också uppväckta med honom genom tron som Guds verkar.

Gud föder alltså sina barn genom nådens medel.

I Efesierbrevet får vi veta att Gud, *innan världens grund blev lagd*, har utvalt sina barn. Det heter (1:6):

I sin kärlek har han genom Jesus Kristus förutbestämt att vi skulle tas upp som hans barn, enligt sin vilja och sitt beslut.

Johannes skriver i sitt evangeliums tionde kapitel att denne Jesus skulle *församla Guds kringspridda barn*, d.v.s. dessa som av evighet var utkorade att bli Guds barn och som genom evangelium i ord och sakrament skulle adopteras till Guds barn.

Vi får i Luk 20 veta att Guds barn är *uppståndelsens barn*, som *anses världiga att vinna den andra världen* (v 35). I Rom 8:19 heter det att hela skapelsen väntar på att detta skall komma i dagen, att *Guds barn skall uppenbaras*.

I samma kapitel heter det att *alla som drivs av Guds Ande är Guds barn* (v 14). Guds barn har en nära relation till sin Fader, så nära att de kan kalla honom *Abba*, d.v.s. Pappa! Den som har upprättat denna nära relation mellan Far och barn är Guds helige Ande.

Anden är också den som driver Guds barn till goda gärningar. I Ef 5:1 uppmanar Paulus Guds barn till efterföljd: "*Bli Guds efterföljare, ni som är hans älskade barn.*"

Barn i en kristen skola i Chebrole i Andhra Pradesh (östra Indien). Bilden ingick i det bildföredrag som Anders Österbacka höll på pingstdagen i Biblion. Läs mera på nästa sida. (Foto: Anders Österbacka)

Den helige Ande vill leda Guds barn in i ett helt annorlunda liv än det som människor överlag lever. För människor i stort passar sig allt möjligt, men så är det inte i Guds barnskara. Gud vill att hans barn skall vandra som ljusets barn och bära frukt i form av *allt vad godhet, rättfärdighet och sanning heter* (Ef 5:9).

Vad är det då som inte passar sig för Guds barn? Paulus skriver (Ef 5:3f):

Men otukt och all slags orenhet eller girighet skall inte ens nämnas bland er, det anstår inte de heliga. Inte heller passar sig fräckt och oförnuftigt prat eller tvetydigt skämt.

I Efesierbrevet 4 och 5 duggar förmaningarna till Guds barn tätt:

Se noga till hur ni lever. – Låt inget oanständigt tal komma över era läppar. – Låt ingen bedra er med tomt prat. – Allt sådant nedkallar Guds vrede över olydnadens barn.

Olydnadens barn, vilka är det? Guds barn, ja dem känner vi, men olydnadens barn? Olydnadens barn är barn till en annan fader än Guds

barn, djävulen. I Johannes' första brevets tredje kapitel visar aposteln en klar skillnad mellan Guds barn och djävulens (1 Joh 3:10):

På samma sätt är det uppenbart vilka som är Guds barn och vilka som är djävulens barn: den som inte gör det rätta, är inte av Gud, ej heller den som inte älskar sin broder.

Till skillnad från djävulens barn vill Guds barn ställa in sitt liv efter Guds bud. I Fil 2:15 heter det att *Guds oskyldiga barn lyser som stjärnor i världen, mitt ibland ett falskt och fördärvat släkte.*

Varför då? Eftersom *de håller fast vid livets ord* (v 16). Jesus bestraffar judarna hårt för att de inte vill tro och följa Guds ord (Joh 8: 44, 47):

Ni har djävulen till er fader. Och vad er fader har begär till, det vill ni göra. Den som är av Gud lyssnar till Guds ord, men ni lyssnar inte därför att ni inte är av Gud.

Ytterst finns det bara barn av två fäder här på jorden, Gud och djävulen. Djävulens barn *kommer att dö i sina synder* (Joh 8:24), medan Guds

barn skall leva om de än dör (Joh 11:25). Guds barn skall vid tidernas slut få sitt arv, ty som barn i huset är de rättmätiga *arvingar, Guds arvingar och Kristi medarvingar* (Rom 8:17).

Kristus, den levande Gudens enfödde Son vill gärna dela sitt arv med sina bröder och systrar. Genom tron och dopet är vi delaktiga i detta arv. Det är detta som vår text i Galaterbrevet 3 utmynnar i: *Guds barn är arvingar enligt löftet*. Guds barn har endast Guds Son att tacka för att de har del i Guds arv.

Paul Gerhardt uttrycker denna sak mycket fint i sin utomordentliga adventspsalmsalm *Wie soll ich dich empfangen*:

*Er kommt, er kommt den Sündern
zum Trost und wahren Heil,
schafft, dass bei Gottes Kindern
verbleib ihr Erb und Teil.*

Fritt översatt: Han kommer, han kommer till tröst och sann frälsning för syndarna och ser till att hos Guds barn förblir deras arv och del.

HANS AHLKOG

Årsfest med Indien-tema

Den 23 maj firade Föreningen Logos årsfest, en dag före nioårsdagen av Föreningens grundande.

Denna gång var temat ovanligt för våra förhållanden. Anders Österbacka hade besökt Indien under ett par veckor i januari tillsammans med Bengt Lunnergård och Jan Nilsson. Luthersk Litteraturmission och Evangelisk-luthersk samling i Västerbotten har några stödpunkter och avsikten med resan var att följa upp arbetet där.

Vi fick nu följa resan i ett intressant bildföredrag som tog fram många oväntade sidor av kontrasternas land – Indien har över en miljard invånare, är en av världens snabbast växande ekonomier men har ett stort antal fattiga.

Till det mest beklämmande var att följa med in i ett barnfängelse, där barn sitter inlåsta för att ingen tar hand om dem. Vi fick också se stora skaror barn samlade till söndagsskola, förundras över den kaotiska

trafiken, se fantastiska landskap som ur Djungelboken och uppleva hur hinduiska pilgrimer i tusental hyllar den i Indiska oceanen sjunkande solen vid Indiens sydspets.

Hjälperksamheten består i stöd för tryckningsprojekt, där utgivning av Rosenius' skrifter har en central plats, och stöd till barndaghem.

Många av de indiska barnen är mycket utsatta. Särskilt flickorna har inte mycket värde och lämnas ofta bort. De som får tvillingflickor står närmast inför en katastrof med tanke på kostnaderna att gifta bort dem.

Också kastväsendet spelar fortfarande en stor roll, oberoende av vad som sägs officiellt. Hinduerna som blir kristna riskerar bokstavligen talat allt – egendom, familjerelationer och arbete. De kastlösa har stora svårigheter i samhället.

Karmas lag är brutal. Den säger att du får det som du har förtjänat – i ditt tidigare liv. Därför utgör den kristna barmhärtigheten en bjärt kontrast mot samhällets värderingar.

OLA ÖSTERBACKA

Anders förevisar ett läromedel som han fick med sig. Det används som åskådningsundervisning och man skäms inte för att presentera himmel och helvete med djärva bilder. Dräkten som han bär fick han, liksom sina medresenärer, som gäva. Till gästerna gavs alltid blomsterkransar.

Glaskonst och bibelkurs

I slutet av mars fick vi uppleva ett par festdagar.

På fredag kväll, den 26 mars, inled-
des en bibelkurs med teol.dr Seth
Erlandsson. Då föreläste han i Hotel
Polaris, Pedersöre, om Bibelns kanon.

På lördagen avtäcktes först glaskonst
i Biblion. Det är glaskonstnär Jari
Hangassalo från Jakobstad som utfört
konstverken med temat "dopet och
nattvarden". Konstverken är place-
rade i de två blindfönstren framme i

kyrksalen och har reglerbar belysning.

Så följde den andra delen av bibel-
kursen. Det första föredraget ägnades
åt Israels barns uttåg ur Egypten och
en ny intressant hypotes angående
platsen för övergången av Röda havet.
Föredraget refereras på s. 10–11. Det
åtföljdes av en livlig diskussion.

Den senare delen av eftermiddagen
handlade om Bibelns grundtexter.

Nedan ser vi några bilder:

Till vänster Jari Hangassalo framför
konstverket Nattvarden.

Till höger en stilstudie av den
inspirerande föreläsaren Seth Er-
landsson i Pedersöre.

På de nedre bilderna ses en del av
åhörarna i Vasa, sedan glaskonsten
avtäckts, samt en del av den talrika
publiken i Pedersöre.

Fredagens föredrag och det första på
lördagen finns inspelade och länkar
finns i LogosDirekts arkiv: www.logos-mappen.net/logosdirekt/arkiv/annat.html#Bibelkurs.

Tyvärr blev det ett fel i slutet av in-
spelningen av det sista föredraget, så
det finns inte sparat. Men vi återger
hela föredraget på de nästa sidorna i
bearbetad form.

ÖÖ

Bibelns översättning, grundtexter och handskrifter

Under bibelkursen 26–27 mars 2010 höll teol.dr Seth Erlandsson en dubbelföreläsning kring frågor som ställts om Bibelns handskrifter och bibelöversättningar.

Tyvärr misslyckades inspelningen av dessa föredrag, men vi återger här hela föredraget i föreläsarens egen bearbetning. Det ingår även i tidskriften *Biblicum* nr 2/2010.

Punktlistor har satts in av redaktören.

Bra bibelöversättningar

En förutsättning för att bli en bra bibelöversättare är att förutom goda språkkunskaper ha en bra överblick över hela det bibliska materialet, förstå sammanhangen och den röda tråden och kunna leva sig in i vad Herren vill säga genom sina profeter, evangelister och apostlar. Det utmärkande för de gamla översättarna Martin Luther, hans medarbetare och de som senare stod bakom King James engelska version av år 1611 var dessa egenskaper.

Vad svenska bibelöversättningar beträffar kom Luthers klara förståelse av Bibelns frälsningshistoria och profeternas löften som fick sin uppfyllelse genom frälsningen i Kristus Jesus att genomsyra de svenska reformatorernas överföring av Lutherbibeln till svenska språket. Den s.k. Gustav Vasas bibel 1541 och bearbetningarna av den (Gustav II Adolfs bibel 1618 och Karl XII:s bibel 1703) känner troende igen som översättningar som gör rättvisa åt de bibliska sammanhangen och Bibelns huvudbudskap om världens ende Frälsare.

Bibelöversättarna av den närmast utgivna och av Kungl. Maj:t stadfästa

kyrkobibeln (1917 års bibel) hade påverkats av 1800-talets bibelkritik när det gällde Bibelns tillkomsthistoria och hade inte den helhetssyn på Bibeln och dess huvudbudskap som präglade tidigare översättningar. Därför är det inte underligt att troende längtat tillbaka till tidigare översättningars klarare förståelse av Bibelns budskap.

Utan tvekan är Karl XII:s bibel, helst bearbetad till nutida svenska, en mycket bättre bibelöversättning än 1917 års bibel (för att inte tala om kulturdepartementets Bibel 2000, präglad av en bibelsyn som inte är Bibelns egen och som sliter sönder sambandet mellan Gamla testamentets löften om Messias och den nytestamentliga uppfyllelsen).

Men om nu Karl XII:s bibel är bättre än 1917 års bibel och Bibel 2000, hur ska vi då ställa oss till de skillnader som finns mellan den grundtext som Karl XII:s bibel har översatt och den grundtext som de flesta översättningar de senaste 50 till 100 åren har använt sig av? Det finns nämligen vissa skillnader.

Vad beror dessa skillnader på? Är den grundtext som Erasmus redigerade fram på 1500-talet utifrån ett fåtal handskrifter bättre än den som redigeras fram under beaktande av ett mycket stort antal handskrifter?

Det finns all anledning att ta itu med frågan om Bibelns rätta grundtext.

Bibelns grundtext

De ursprungliga manuskripten till Bibelns böcker försvann för länge sedan. Vi har endast tillgång till avskrifter av avskrifter av avskrifter av avskrifter. Men mängden avskrifter (manuskript = handskrifter) är så stor att vi genom jämförelser av de många olika handskrifterna i de allra flesta fall med stor säkerhet kan fastställa den ursprungliga ordalydelsen.

Av de existerande avskrifterna kan ingen anses helt korrekt i varje detalj. Därför är det så värdefullt att vi har

Ett fragment från Dödhavsrullarna. Källa: Wikisource.

tillgång till en så stor mängd handskrifter.

Det finns flera tusen manuskript av Gamla testamentet. Innan Dödhavsfyndet gjordes från år 1947 var de äldsta hebreiska handskrifterna till Gamla testamentet från nionde och tionde århundradet e.Kr. I och med Dödhavsfyndet fick vi tillgång till handskrifter från 200-talet f.Kr.

Man har också försökt dra slutsatser om hur den ursprungliga hebreiska grundtexten såg ut utifrån de tidiga översättningarna till grekiska från cirka 200 f.Kr. och de gammaltestamentliga citaten i Nya testamentet.

När det gäller Nya testamentet finns det mer än 5350 handskrivna kopior av hela eller delar av NT. Drygt 30 innehåller alla NTs böcker. Det finns 99 papyrusmanuskript, 257 majuskelmanuskript (skrivna med bara stora bokstäver) och 2795 minuskelmanuskript (skrivna bara med små bokstäver). Dessutom finns det 2209 grekiska lektionarier (kyrkoårstexter).

Papyrusmanuskripten

är i regel de äldsta.

- De viktigaste är *Oxyrhynchuspapyrerna* som upptäcktes 1898. Över 40 av de manuskript som upptäcktes innehåller delar av NT. Papyrus 1 är från senare delen av 100-talet.
- *Chester Beatty papyrerna* inköptes på 1930-talet av Chester Beatty

och Michiganuniversitetet. De tre manuskripten i denna samling är mycket tidiga och innehåller en stor del av NTs text. Papyrus 45 (från cirka 200) innehåller delar av alla fyra evangelierna och Apostlagärningarna. Papyrus 46 (från cirka 125) innehåller nästan alla Paulusbreven samt Hebreerbrevet. Papyrus 47 (från 200-talet) innehåller Upp. 9–17.

- *Bodmerpapyrerna* köptes av Martin Bodmer på 1950- och 1960-talet. De viktigaste papyrerna i denna samling är papyrus 66 (från cirka 175) som innehåller nästan hela Johannesevangeliet, papyrus 72 (från 200-talet) som innehåller hela Första och Andra Petrusbrevet samt Judas brev, och papyrus 75 (från cirka 200) som innehåller stora delar av Lukas 3 t.o.m. Johannes 15.

De stora majuskelhandskrifterna

innehåller tidiga kopior av hela Bibeln på grekiska. Till skillnad från papyrusmanuskripten är de skrivna på behandlade djurhudar. Följande bör nämnas:

- *Codex Sinaiticus* (Alef), daterad av de flesta forskare till cirka 350–375.
- *Codex Alexandrinus* (A) från första delen av 400-talet.
- *Codex Vaticanus* (B) från 300-talet, det mest berömda manuskriptet i Vatikanbiblioteket i Rom. Flera av dess blad har gått förlorade. Ursprungligen måste det ha innehållit cirka 820 blad (1640 sidor), men nu har det 759, 617 med GT-text och 142 med NT-text.
- *Codex Ephraemi Rescriptus* (C) är en palimpsest, dvs. en återanvänd handskrift med en annan text i stället för den bortskrapade. Den innehöll ursprungligen hela Bibeln men innehåller nu bara delar av sex GT-böcker och delar av alla NT-böcker med undantag för 2 Tess. och 2 Joh. Med hjälp av den moderna kemin och fotografin har man kunnat läsa den bortskrapade skriften på en del palimpsester. *Codex Ephraemi* fördes till Italien i början av 500-talet där den kom att ägas av familjen Medici. Den finns nu i Frankrike.

Majuskelhandskrifterna, som är äldst, är skrivna med versaler utan varken accenter, aspiranter, iota subscriptum eller punktsättning, och mellanrum mellan ord och stycken saknas (s.k. *scriptio continua*).

De 2795 *minuskelhandskrifterna* är från senare tid än majuskelhandskrifterna. De är skrivna i kursivstil och innehåller såväl accenter som punkt- och mellanrumsmarkeringar.

Några av dem innehåller också kommentarer (s.k. *codices mixti*) eller en översättning (s.k. *codices bilingues*), oftast en översättning till latin (*codices graeco-latini*).

Exempel på en majuskelskrift: en sida ur *Codex Vaticanus*. Källa: Wikipedia.

Hur gick kopieringen till?

Från första början kopierades de nytestamentliga texterna av individer, antingen för eget bruk eller å andras vägnar. Men eftersom kristendomen var en olaglig religion i det romerska riket fram till 300-talet, var det få kopior som gjordes av professionella skrivare vid särskilda platser för kopiering (s.k. *scriptoria*).

Efter att kejsar Konstantin blivit kristen och befallt att 50 lyxkopior skulle göras av de heliga Skrifterna, började särskilda *scriptoria* att spela en viktig roll vid produktionen av bibelmanuskript. I scriptoriet läste en lektor texten högt och flera skrivare

skrev ned vad de hörde honom läsa.

Naturligtvis hade ett sådant system brister. Ett ögonblicks ouppmärksamhet, en hostning eller något annat störande ljud kunde få en skrivare att missa ett ord eller en stavelse. Dessutom försvårade homonymer (likljudande ord) produktionen av exakta kopior.

De engelska orden *great* / *grate* och *there* / *their* kan tjäna som exempel på problemet med ljudliknande ord. En *corrector* hade som uppgift att korrekturläsa den slutliga produkten, men skrivfel kunde då som nu undgå korrekturläsarens ögon.

Att framställa en bok på detta sätt var mycket dyrt. En Bibel kunde på den här tiden kosta ungefär trettio årslöner.

Under den byzantinska tiden (från 400-talet till 1400-talet) gjordes de flesta kopiorna av munkar som helt enkelt kopierade på egen hand utan att lyssna på någon som dikterade. En sådan metod innebar flera svårigheter i samband med följande fyra steg: 1) korrekt läsförståelse, 2) bevarande i minnet, 3) dikterande från minnet, och slutligen 4) handens rörelse.

Med tanke på den stora ansträngning som var förenad med produktionen av kopior är det inte överraskande att skrivarna ofta la till en glädjevers vid slutet av sitt arbete, som "Här slutar boken, Gud vare tack!"

Förutom själva bibeltexten kopierade skrivaren ofta också de förklarande noter eller kommentarer som skrivits i marginalen på de handskrifter som var föremål för kopiering. Sådana noter tjänade som en löpande kommentar till texten och gjorde att kopiering tog extra lång tid.

Ibland infördes förklarande noter i själva texten och blev då orsak till några av de olika läsarter som nu finns.

Antalet varianter (i regel mycket små) av den nytestamentliga texten (s.k. olika läsarter) är mycket stort och uppskattas vanligen till cirka 150 000 om varje liten detalj medräknas. Detta betyder inte att det är mycket svårt eller kanske rentav omöjligt att fastställa den ursprungliga texten.

I de allra flesta fall kan olika läsarter spåras tillbaka till fel vid kopieringen. I 95 % av varianterna kan

den rätta läsningen utan svårighet fastställas. I 95 % av de övriga fallen påverkar inte varianten textens innebörd. Inte en enda troslära skulle tappas bort eller ändras det minsta även om man skulle använda de sämsta manuskripten för att fastställa ursprungstexten.

Källorna som grundtexten hämtas från

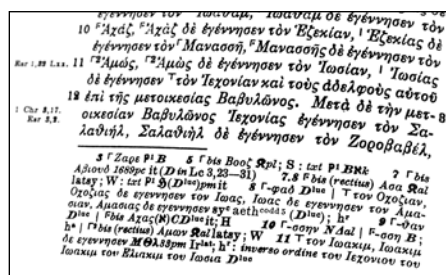
De källor vi har för att fastställa grundtexten kan indelas i tre grupper:

- 1) De existerande manuskripten av hela bibelböcker eller delar av dem.
- 2) De äldsta översättningarna (Den grekiska av GTs hebreiska text = Septuaginta, den gammalsyriska = Peshitta, de tidiga latinska översättningarna = Itala, Vulgataöversättningen m.fl.).
- 3) Kyrkofädernas skrifter som innehåller citat från Bibeln.

Manuskriptens värde bestäms till stor del av följande: Är de av äldre eller förhållandevis nyare datum? Skrevs de noggrant eller slarvigt? Kopierades de av lärda eller olärda män? Kopierades de från en bra eller dålig förlaga?

När det gäller de tidiga översättningarna beror mycket på om översättningen är bokstavlig eller fritt omskrivande (parafraserande).

När det gäller bedömningen av citaten i kyrkofädernas skrifter blir frågan: Skrev kyrkofadern i fråga på grekiska eller på latin? Citerade han från en skriven text eller från minnet?

Den vanligaste utgåvan av den grekiska grundtexten är Nestle-Alands Novum Testamentum Graece. Här ett utdrag ur Matteusevangelietts första kapitel där olika läsararter anges i fotnot med symboler.

Är hans hänvisning till ett bibelställe en tolkande kommentar eller ett citat? Använde han den hebreiska eller grekiska grundtexten eller en översättning? Är hans skrift av exegetisk, homiletisk eller polemisk karaktär?

Textus receptus

Termen "textus receptus" syftar på den grundtext till Nya testamentet som redigerades fram 1516 och därefter genomgick justeringar under åren 1519–1551.

Den store humanisten Erasmus av Rotterdam var huvudmannen bakom detta arbete. Den grundtext han sammanställde 1516 gjordes utifrån majoriteten av de textfynd som då fanns (bara cirka åtta handskrifter), de flesta med byzantisk bakgrund från 800-talet. Han gjorde sedan vissa förändringar i samband med nya utgåvor 1519, 1522, 1527 och 1535.

Efter Erasmus död 1536 lät Robert Estienne, känd under det latinska namnet Robertus Stephanus, redigera och trycka fyra utgåvor av Erasmus grekiska Nya testamentet 1546, 1549, 1550 och 1551.

Den nuvarande versindelningen introducerades av Stephanus i hans utgåva 1551. (Den nuvarande indelningen av bibeltexten i kapitel gjordes i början av 1200-talet av ärkebiskopen av Canterbury Stephen Langton, död 1228). Textus Receptus kom att ligga till grund för nästan alla bibelöversättningar i mer än 300 år.

Textus receptus är ingen dålig grundtext till Nya testamentet. Men det är uppenbart att den innehåller en del tillägg som har sin grund i evangelieharmonier, kommenterande förklaringar och i några fall gudstjänstpraxis. Dessa fromma tillägg förvanskar inte texten, men enligt Guds ord ska vi varken göra några tillägg till den heliga texten eller dra något som hör dit därifrån. Här några exempel på tillägg utifrån parallellställen:

Precis som goda predikanter idag tar hänsyn till allt som sägs i Bibeln om en viss händelse när den berörs i mer än ett evangelium, så gjorde man också under medeltiden evangelieharmonier, dvs. kombinerade vad de olika evangelierna hade att säga om samma händelse.

Erasmus av Rotterdam. Källa: Wikipedia.

- När Textus receptus som Matt. 17:21 har "Detta slag kan inte drivas ut genom något annat än bön och fasta", är detta hämtat från parallelltexten i Mark. 9:29. Denna vers finns inte med i de bästa handskrifterna till Matteus. Men versen är biblisk, den finns i Markus-evangeliet.
- När Textus receptus som Matt. 18:11 har "Ty Människosonen har kommit för att frälsa det som var förlorat", är detta en biblisk sanning från Luk. 19:10. Men den finns inte i de bästa handskrifterna till Matteus.
- När Textus receptus som Matt. 27:35 har tillägget "för att det skulle fullbordas som var sagt genom profeten: De har delat mina kläder emellan sig, och om min mantel har de kastat lott", så är detta en biblisk sanning hämtad från Joh. 19:24. Men Matteustexten har inte detta tillägg enligt de bästa handskrifterna.
- När Textus receptus som en fortsättning av Mark. 6:11 har "Sannerligen säger jag eder: Det skall vara drägligare för Sodom och Gomorra på domens dag än för den staden", är detta tillägg hämtat från Matt. 10:15. När Mark. 9:44 och 46 har tillägget "där deras mask icke dör, och elden icke utsläcks", är detta hämtat från vers 48 och därmed bibliskt korrekt. Men det stod inte också i vers 44 och 46 enligt de bästa handskrifterna.
- När Textus receptus till Mark. 11:26 lägger till "Men om ni icke förlåter, så skall ej heller eder Fader, som

är i himmelen, förlåta det ni bryter", då har man hämtat detta tillägg från Matt. 6:15. När Luk. 23:38 fått tillägget "skriven med grekiska, latinska och hebreiska bokstäver", är det hämtat från Joh. 19:20 etc.

- Den doxologiska avslutningen till Fader Vår "Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet, amen" finns inte med i de bästa och flesta handskrifterna som en avslutning efter Matteus 6:13. Den har sannolikt förts in i texten, eftersom denna avslutning kom att användas i liturgin.

När det finns skillnader mellan olika handskrifter, s.k. olika läsarter, kan i de flesta fall ett närmare studium klara ut hur skillnaden uppstått och vilken ordalydelse den ursprungliga texten hade. I de fall man inte kan avgöra vilken text som är den ursprungliga, den rätta grundtexten, bör man ärligt i en fotnot tala om att det finns andra handskrifter som har en annan ordalydelse och sedan ange den.

Comma Johanneum

En uppmärksam skillnad mellan de gamla översättningarna som bygger på Textus receptus och översättningar från senare tid är 1 Joh. 5:7–8. Detta ställe kallas "comma Johanneum".

Ordet "comma" betyder kort sats och den korta sats som finns som ett tillägg i Textus receptus markeras här med fet stil (Karl den XII:s bibel):

Ty tre äro som wittna i himmelen, Fadren, Ordet och then Helige Ande: och the tre äro et. Och tre äro the som wittna på jorden, Anden, Watnet och Blodet: och the tre äro til et.

Inte ens Erasmus hade med comma Johanneum i sina två första utgåvor. Han tog med det först i sin tredje utgåva 1522.

Nästan alla handskrifter till 1 Joh. 5:7–8 har ordalydelsen: "Ty det är tre som vittnar: Anden, vattnet och blodet, och de tre är samstämmiga."

Eftersom Bibeln så tydligt lär att Gud är treenig och de tre personerna i den ende sanne Guden är helt

samstämmiga, är det naturligt att många kristna har tänkt på Guds treenighet i samband med denna vers. Säkert har många bibelutläggare gjort en markering om treenigheten i marginalen till texten. Vi har tidigare nämnt att det var vanligt att göra korta förklarande kommentarer i textmarginalen och att de som kopierade texten ofta även kopierade marginalkommentarerna.

Den stora mängd av handskrifter som vi numera har tillgång till visar med all önskvärd tydlighet att comma Johanneum är en teologisk kommentar som inte hör med till själva bibeltexten. Kommentaren fördes in i texten först under medeltiden och då i en latinsk översättning av Nya testamentet.

Även om de tillagda orden lärde treenigheten, tog inte Luther med dem och lät dem aldrig ingå i sin översättning. År 1550 opponerade sig Bugenhagen mot dessa ord "av sanningsskäl".

Så att påstå att en reformationsbibel måste ha med dessa ord är i själva verket att handla i strid med reformatorerna Luther och Bugenhagen.

Reformationsbibeln

I början av 1994 startades arbetet med en språklig bearbetning av Karl XII:s bibel. Projektet fick namnet Reformationsbibeln. Nya testamentet finns redan utgivet och arbetet pågår nu med Gamla testamentet.

Vi har redan nämnt att Karl XII:s bibel är en bra bibelöversättning som visar en god teologisk förståelse av Bibelns frälsningshistoria och vad Bibeln lär om Kristus och hans frälsningsverk. Vi hoppas att en god språklig bearbetning av Karl XII:s bibel kommer att befrämja bibelstudiet och biblisk kristendom.

Det tragiska är emellertid att svenska reformationsbibelsällskapet på ett ohistoriskt sätt upphöjer Erasmus epokgörande men ändå i mångt och mycket bristfälliga sammanställning av ett grekiskt textunderlag till Nya testamentet som identisk med den ursprungliga grundtexten. Man säger t.o.m.:

Vår översättning utgår ifrån en grekisk text, som har varit i oavbruten användning under hela den kristna epoken.

Vidare:

Vid de få tillfällen när Karl XII:s kyrkobibel avviker från Textus Receptus så har vi med hjälp av grekiskskunnig expertis översatt Textus Receptus direkt. Det innebär att Reformationsbibeln är en grundtexttrogen översättning av Textus Receptus.

Men Textus receptus är ju ingen ursprunglig handskrift utan ett försök att rekonstruera en text som är så nära det försvunna originalet som möjligt. Att inte sakligt studera alla de handskrifter som nu finns i detta rekonstruktionsarbete utan bara beakta en rekonstruktion som gjorts på ett begränsat textmaterial inger inte förtroende.

Det är utmärkt att svenska reformationsbibelsällskapet vill kämpa för full bibeltrohet och biblisk teologi. Men en presentation av Textus receptus och handskriftssituationen som lätt kan konstateras vara grovt vinklad stärker inte förtroendet för Bibeln.

Inte heller inger det förtroende när det påstås att en grundtext utan de kompletterande tilläggen i Textus receptus är exempel på kritik mot Bibelns lära om treenigheten och Kristi gudom. En rad skillnader mellan olika handskrifter har ingenting med dessa läror att göra. De är fast förankrade i Bibeln genom att de upprepas så många gånger.

Rationalisterna finner inget stöd i Bibeln för sina angrepp på dessa läror. De hämtar sitt stöd i utombibliskt, rationalistiskt och naturalistiskt tänkande.

Enligt Skriften är det en synd om man tar bort ord från den ursprungliga bibeltexten. Men det är likaså en synd om man gör tillägg till den ursprungliga texten.

De som sätter likhetstecken mellan Textus receptus och den ursprungliga grundtexten menar att senare översättningar begår en synd genom att ta bort delar av Guds ord. Men om nu senare översättningar i detta fall följer den ursprungliga grundtextens omfång, är det i stället försvararna av Textus receptus som syndar. Man får ju inte heller göra tillägg till Guds ord!

SETH ERLANDSSON

Uttåget ur Egypten

Berättelserna i Andra Moséboken om hur Israel tågade ut ur Egypten och gick genom Röda havet på torr mark är fascinerande. Men var skedde egentligen den dramatiska händelsen som vi läser om i 2 Mos 14? Var ligger havet som klövs? Och vilken väg vandrade den stora folkmassan?

Det här var ett av de intressanta teman som teol.dr Seth Erlandsson föreläste om på Logos' bibelkurs den 27 mars. Ola Österbacka har gjort ett referat utifrån föredragets grundtankar och ritat kartor.

Och Mose räckte ut handen över havet, och HERREN drev då undan havet genom en stark östanvind som blåste hela natten. Han gjorde havet till torrt land, och vattnet klövs itu. Israels barn gick mitt igenom havet på torr mark, medan vattnet stod som en mur till höger och vänster om dem. Och egyptierna förföljde dem, alla faraos hästar, vagnar och ryttare, och kom efter dem ut till mitten av havet. Men när morgonväkten var inne, såg HERREN från pelaren av eld och moln ner på egyptiernas här och förvirrade den. Han lät hjulen falla av deras vagnar, så att det blev svårt för dem att komma fram. Då sade egyptierna: "Låt oss fly för Israel, ty HERREN strider för dem mot egyptierna." (2 Mos 14:21–25)

se krig hota. Därför lät han folket ta en omväg genom öknen åt Röda havet till.

Omvägen genom öknen tyder på att man tog den sydliga rutten som markeras på fig. 2. Det står också att de marscherade både dag och natt. Tempot var högt uppskruvat. De avverkade långa sträckor, inte bara en kort väg till Sävhavet. Totalt använde de 45 dygn innan de kom till Sinai (2 Mos 19:1).

Kan *Jam suf* vara en beteckning på Suezviken? Då skulle Israels barn först ha gått nedåt genom östra delen av Egypten där det fanns en stor bosättning, *in i* och inte *ut ur* Egypten, som det står i 2 Mos 13.

Bibelställena ovan gör att man kan ifrågasätta om den traditionella färdvägen är den som bäst stämmer med Bibeln. Traditionen är dessutom relativt sett inte särskilt gammal. Uttåget ur Egypten skedde 1446 f.Kr. Först på 300-talet e.Kr. dök förslaget om den traditionella vägen upp.

Midjans land och Seirs bergsbygd

Ett annat problem för den traditionella vägen är Midjan, som ligger på andra sidan Aqabaviken, på arabiska halvön. Mose flydde ju till Midjan, där han vallade Jetros får. När han vallade fåren bortom öknen (2 Mos 3:1) kom han till Guds berg Horeb. Kan han ha gått med fåren runt hela Aqabaviken och ner till södra delen av Sinaihalvön?

I 2 Mos 4:18ff berättas hur Mose kommer tillbaka till sin svärfar Jetro och ber om lov att återvända till Egypten. I 4 Mos 10:29ff omtalas hur Mose uppmanar Jetros son Hobab att följa med dem när de bryter upp från Sinai öken, eftersom han känner vägen, men han vill stanna hos sin familj. (Jetro kallas även Reguel.)

När Mose enligt 5 Mos 1 ger en historisk översikt talar han om vägen som går över Seirs bergsbygd:

Detta är de ord som Mose talade till hela Israel på andra sidan Jordan, i öknen, på hedmarken mitt emot Suf mellan Paran och Tofel, Laban, Haserot och Di-Sahab, elva dagsresor från Horeb, när man tar den väg som går över

Uttåget ur Egypten har en frälsningshistorisk betydelse. Det är en händelse som har funnits i tiden. Då skulle man gärna veta precis hur det gick till, så som man brukar följa Jesu lidandes väg i Jerusalem.

Man brukar vanligen anta att "havet" i detta fall var det som kallas Sävhavet, egentligen några sumpiga sjöar ungefär där Suezkanalen finns i dag. Får man det intrycket av texten som står i rutan? Se fig. 1.

Nej, den talar om ett hav, och att Israels barn gick hela natten igenom havet, medan vattnet stod som en mur på båda sidor. Problemet är att sjöarna är ganska grunda.

Var låg Jam suf?

Benämningen på det hav man gick igenom är *Röda havet*. Det har två vikar i norr, Suezviken och Aqabaviken.

Talar inte Bibeln om var det skedde? Grundtexten talar inte om Röda havet, utan om *Jam suf*. *Jam* betyder hav, och *suf* har flera betydelser. En betydelse är säv, men det betyder också förintelse och slut. Det var ofta så att man gav platser ett namn på

grund av det som skedde där. Med stor sannolikhet är namnet *Jam suf* namnet på det som hände, när hela den egyptiska armén förintades.

När namnet skulle översättas till grekiska och latin översatte man "Röda havet".

Var låg Röda havet? På alla ställen där *Jam suf* nämns i de hebreiska texterna handlar det om Aqabaviken. Här är några exempel:

Kung Salomo byggde också en flotta i Esjon-Geber, som ligger vid Elot, på stranden av Röda havet, i Edoms land. (1 Kung 9:26)

Esjon-Geber ligger nära dagens Eilat, alltså vid Aqabavikens norra ände. På det här stället står det *Jam suf*.

De bröt upp från berget Hor och tog vägen mot Röda havet för att gå omkring Edoms land. (4 Mos 21:4)

Man går här mot Aqabaviken, där Esjon-Geber och Eilat ligger.

I 2 Mos 14:17–18 står det:

När farao hade släppt folket förde Gud dem inte genom filisteernas land, fast det var den närmaste vägen. Ty Gud tänkte att folket kunde ångra sig och vända tillbaka till Egypten, när de fick

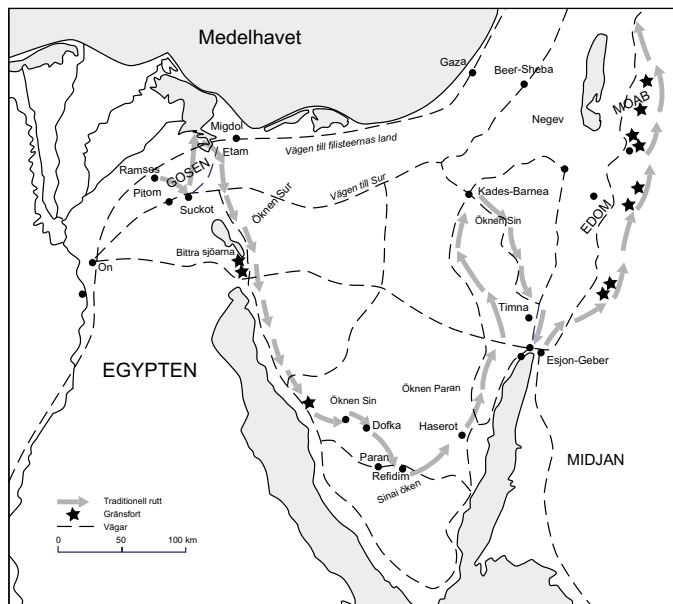

Fig. 1. Den traditionella vägen ut ur Egypten medför svårigheter att placera övergången över Röda havet. Kartan är ritad utifrån förlaga i Svenska Folkbibeln ("Slimbibeln" 2008).

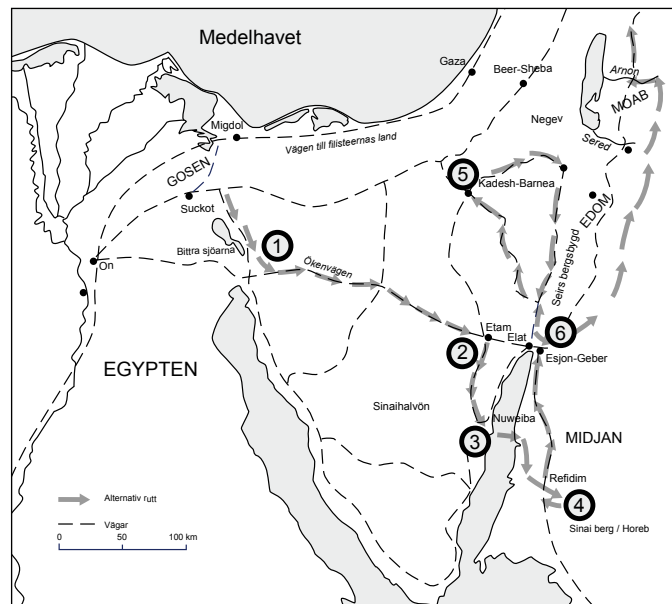

Fig. 2. Den alternativa hypotes som presenteras här. Siffrorna hänvisar till följande bibelställen:

1) 2 Mos 13:17-18	4) 2 Mos 17-19
2) 2 Mos 13:20	5) 5 Mos 1:2, 19; 2:1
3) 2 Mos 14:2 (se bilden nedan)	6) 5 Mos 2:8

Seirs bergsbygd till Kadesh-Barnea.

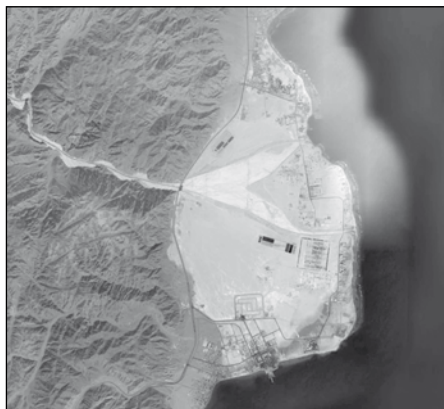
Men Seirs bergsbygd ligger mellan Aqabavikens norra ände och Döda havet, och det är inte en naturlig väg från Sinaihalvöns södra del till Kadesh-Barnea.

Ytterligare ett par ställen:

Men ni skall vända om och bege er mot öknen i riktning mot Röda havet. (5 Mos 1:40)

Sålunda vände vi om och tog vägen mot öknen, åt Röda havet till, så som HERREN hade sagt till mig, och det tog lång tid att ta oss runt Seirs bergsbygd. (5 Mos 2:1)

Många av dessa detaljer passar mycket bättre ihop om Guds heliga berg ligger öster om Aqabaviken än om det identifieras med bergsområdet på Sinaihalvön.

En satellitbild över området kring Nuweiba. (Google Earth)

Nuweiba – platsen för övergången?

Numera har forskare börjat undersöka om det finns platser som kan vara tänkbara för övergången över Aqabaviken. Man har faktiskt också hittat en plats. Vid Nuweiba finns en intressant plats med en öppen slätt vid havet med ett trångt bergspass inåt land, Wadi Watir.

I 2 Mos 14:2-3 säger Gud till Mose:

Säg till Israels barn att de vänder om och slår läger framför Pi-Hahiroth, mellan Migdol och havet. Mitt emot Baal-Sefon skall ni slå läger vid havet. Farao kommer att säga att Israels barn har gått vilse i landet och blivit instängda i öknen.

Pi betyder mynning, mun och kan avse mynningen från Wadi Watir ut mot havet. Migdol avser troligen ett vaktorn. Den öppna slätten kan mycket väl ha varit en lämplig plats för den stora folkhoppen, men de var helt instängda där.

Nära havet finns höga pelare, vilka sägs vara från Salomos tid. Man lär ha hittat kärrhjul och benknötar på havsbotten.

Berget Horeb eller Sinai

Var finns då Sinai berg enligt den här hypotesen?

Det måste ha funnits på den arabiska halvön. Faktum är att där finns ett område som passar mycket väl in i

Bibelns beskrivning, i själva verket mycket bättre än det antagna bergsområdet i södra delen av Sinaihalvön. Detta skulle vara mycket otillgängligt för en stor skara människor.

Det stället passar också bättre in på beskrivningar av färdvägen vidare norrut, både när spejarna sändes ut från Kadesh-Barnea och när man efter de fyrtio åren tog omvägen runt Edom.

Paulus skriver i Gal 4:25 att Sinai ligger i Arabien. Det finns inga belegg för att Sinaihalvön skulle ha räknats till Arabien.

I tidskriften *Biblicum* nr 1/2009 finns en längre artikel som presenterar forskning i ämnet.

Intressanta bilder finns på http://www.arkdiscovery.com/red_sea_crossing.htm.

Mose svarade folket:
"Var inte rädda! Stanna upp och bevittna den frälsning som HERREN i dag skall ge er. Ty så som ni ser egyptierna i dag, skall ni aldrig någonsin se dem igen. HERREN skall strida för er, och ni skall hålla er stilla." (2 Mos 14:13-14)

Vägen fram -10 i Vasa

För femte gången samlades deltagare från olika lutherska grupper och församlingar till "Vägen fram"-konferens den 7–9 maj 2010. Denna gång hölls konferensen på Evangeliska folkhögskolan i Vasa. Ett huvudtema för konferensen var Skriften i relation till traditionen och Skriftens klarhet.

Roger Pettersson skrev referatet.

Föredragen finns inspelade och hittas via konferensens webbplats www.logosmappen.net/nelk/. Där finns också föredragen som pdf.

Inledningen konstaterade Ola Österbacka att de som är med i etablerade församlingar inte skall glömma att de själva har varit lika frågande och sökande efter en väg framåt som många av de som ännu söker vägen fram. Han betonade också vikten av att Guds ord får vara ledstjärna.

Österbacka presenterade en uppdatering av den kyrkogeografiska kartan som presenterade inför Vägen fram '04 (se s. 15). Endel nya nätverk och gemenskaper har bildats mellan kyrkor och nya församlingar har uppstått. Samtidigt har det under de sex åren skett söndringar både av läroskäl och av andra orsaker som inte är lätta att begripa.

Gällande NELK:s målsättning lyfte Österbacka fram vikten av att genom ett förnyat studium av Guds ord och den lutherska bekännelsen stöda enskilda kristna.

En annan viktig sak är att stärka den andliga enheten genom att få representanter för grupperingar som önskar hålla fast vid Bibeln och den lutherska bekännelsen att komma

Från konferensens inledningskväll. I talarstolen Hannu Lehtonen.

samman för att lyssna till varandra och lära känna varandra.

Pietismen i kritisk granskning

Hannu Lehtonen presenterade Valentin Ernst Löschers bok "Pietismens problem i ljuset av den lutherska bekännelsen". Löscher

er var verksam under första halvan av 1700-talet, en brytningstid mellan den senare lutherska ortodoxin, pietismen och upplysningen.

Han hamnade tidigt in i striden och som representant för den lutherska ortodoxin strävade han ändå att komma i förbindelse med den konservativa pietismen. Den mer radikala pietismen tog han helt avstånd från.

De pietistiska teologerna ansåg Löscher som en oomvänd som borde göra bättring. Löscher betraktade inte pietismen som kätteri utan som ett slags skada. Han gjorde ganska stora eftergifter till de halleska pietisterna, vilket endel ortodoxa teologer inte gillade.

Hannu Lehtonen lyfte fram några punkter av Löschers kritik. En är att läran inte är så viktig för pietisterna.

Frågan om nådemedlen får också en undanskynd plats inom pietismen. Löscher betonar kraftigt den grundläggande betydelsen av nådemedlen för den kristna kyrkan och säger att åsidosättandet av dem medför en fullständig förlust för kyrkan.

En sak som hör ihop med detta är att man inom pietismen gör predikömbetet maktlöst. Man fäster i stället uppmärksamhet vid personer och deras fromhet.

Enligt Löscher är ett av pietismens mest karakteristiska drag ett förakt för rättfärdiggörelse av tron och att man blandar ihop våra gärningar med trosrättfärdigheten.

Konrad Fjell hade getts möjlighet att kommentera Lehtons framställning och han gjorde det med att försvara den konservativa

pietismen. Fjell menade att Löschers kritik nog träffar de radikala pietisterna, men inte den form av pietism som han känner till från Norge-Danmark.

En sak som väckte en hel del diskussion var frågan om sk. ämbetsnåd (*gratia ministerialis*). Många undrade om det inte var en romersk kvarleva. Ändå säger Paulus att han har arbetat

fast inte han själv, utan Guds nåd som varit med honom. (1 Kor 15:10)

Aktuell utblick

Mikkel Vigilius gjorde en överblick över kyrkosituationen i Danmark 1960–2010. Det som hände på 1960-talet ser ut att återupprepas. Då var det en andlig och teologisk upplösning i folkkyrkan. Den s.k. högerflygeln blev en samlande opposition. Vigilius talade om en stilla väckelse till rannsakelse och andlig förnyelse.

Dåtidens unga ledare kunde säga nej. Det var ibland en svår uppgift att säga nej, men ändå var det en livgivande tid med stort missionsengagemang. Nej-sägandet har nu blivit sällsynt och högerflygeln har öppnat sig för influenser utifrån. Man säger: "Vi är inte eniga i allt men vi låter oss bli inspirerade av dem."

Vigilius var bekymrad över att många följer med strömmen och menar att det är ett steg framåt. Några få känner att ett andligt mörker sänker sig över församlingarna.

Roger Pettersson redogjorde för skeden i Finland. Väckelserörelserna har svårt att hitta sin plats i kyrkogeografin och lider

av identitetskris. Ändå har ett samarbete mellan dessa uppstått i Svenskfinland genom kyrkhelgen i Karleby.

Utvecklingen i negativ riktning har accelererat i folkkyrkan. Lutherstiftelsen har uppstått som ett synligt alternativ med ett tjugotal gudstjänstgemenskaper och en ny biskop tillsammans med Missionsprovinsen. Bekännelsekyrkorna är tillsvidare marginaliserade.

Jan Bygstad stannade också inför situationen i den norska folkkyrkan, missionsorganisationerna och fria

lutherska kyrkor. En del präster i rörelsen Carissimi har önskat få s.k. flygande biskopar för konservativa, men detta har inte godkänts och dessa präster är på väg ut ur kyrkan.

Det som är anmärkningsvärt är att en del missionsföreningar omorganiseras sig till församlingar, men de gör det framförallt utgående från amerikanska modeller (t.ex. Willow Creek) och inte så mycket med luthersk teologi som grund. Det är beklagligt att man i andlig nöd inte vänder sig till Ordet utan västerut.

En ny kyrka som sett dagens ljus är Messiaskirken. Den har kontakter till Missourisynoden och den står också i kontakt med Strandebarm prosti. De organisationer som betonar det lutherska arvet har försökt bygga upp ett kontaktnätverk som även skulle inbegripa övriga Norden. Bygstads egen kyrka DELK är med i detta, liksom Missionsprovinsen.

Lars Borgström tog sin utgångspunkt i Svenska kyrkans kollaps och presenterade därefter läget i olika inomkyrkliga rörelser och bekännelsekyrkor.

Det blev många aktörer som omnämndes. Det lågkyrkliga ELM-BV och framförallt laestadianismen är på väg ut ur kyrkan. De högkyrkligas engagemang och verksamhet i AKF avtar medan de gammalkyrkliga har fått ny livskraft inom Missionsprovinsen.

Den rörelse som har mest vind i seglen i nuläget är den ekumeniskt präglade karismatiska Oasrörelsen.

Borgström redogjorde också kort för de olika lutherska bekännelsekyrkorna och de fria församlingarnas situation.

Skrift och tradition

Under lördag förmiddag höll Jan Bygstad och Halvar Sandell var sitt föredrag om förhållandet mellan Skrift och tradition ur urkyrkans perspektiv respektive reformationens perspektiv. Ett sammanfattande ordspråk för temat är: "En kyrka utan rötter är en kyrka utan framtid."

Jan Bygstad stannade inför begreppet tradition och traditionsöverföringen i Bibeln. Ett exempel på detta är att apostlarnas budskap är en tolkningsnyckel till GT. NT är liksom en kommentar till GT. När det gäller

Ett uppskattat inslag i programmet var en exkursion till Oravais slagfält, där Göran Backman höll en inspirerande föreläsning om slaget för drygt 200 år sedan, då Sverige spjälktes i två delar. Här vandrar man upp till monumentet vid Adlercreutz' kommandoplatz.

judiskt traditionstänkande hade man Skriften och den muntliga traditionen (Mishna). Jesus tillerkänner inte Mishna samma auktoritet som Skriften "Ni har hört... Jag säger er".

Fornkyrkan gjorde ingen stor skillnad mellan det skrivna (NT) och det muntliga. Man såg biskopen som garant för traditionens äkthet. Man kan tala om en lärosuccesion.

Bygstad frågade sig hur traditionsbegreppet har bevarats till vår tid. Han lyfte fram att Gud inte är oordningens Gud och att det i fornkyrkan inte fanns någon motsättning mellan ande och tradition. Han poängterade också att det är läran som konstituerar en församling, ämbetet håller fram läran.

Den lutherska kyrkan har aldrig varit "revolutionär". Tvärtom betonade reformatörerna att de inte kom med något nytt utan allt kan beläggas hos kyrkofäderna i fornkyrkan. Det är inget lutherskt ideal att vara nyskapande.

För reformatörerna var allt utanför Skriften endast vittnen som betygar hur och var läran har bevarats, konstaterade **Halvar**

Sandell. Problematiken före reformationen var att mänsklig tradition fick samma dignitet som Gudsordet självt eller kunde t.o.m. vinna över det.

Sola Scriptura (Skriften allena) betyder ändå inte att traditionen kan överges. Sandell varnade för dem som säger att de bara har Bibeln och sin tolkning. Detta leder i praktiken till ett uttunnat budskap. Luther säger i Marburg att fäderna måste underställas Jesus, men därefter skall man lyssna på dem om det berör saken. Fäderna kan vara vägledande men inte domare. Kyrkofädernas skrifter lyftes fram av reformatörerna.

Sandell poängterade att vi aldrig läser en skrift i vacuum, utan förförståelse. I stället skall vi sträva till att ha konsensus med tidigare rätta lärare.

Detta var en sak som också berördes i diskussionen efteråt. De förkunnare som har lärt oss Skrifterna är Guds gåvor till oss: "Du vet av vilka du har lärt det." (2 Tim 3:14)

Konferensen gav möjligheter att samtala både gemensamt och privat. Här besvarar Jan Bygstad frågor efter sitt föredrag.

Ekumenism och ekumenik

Vår tid är ekumenismens tid. Om vi skall peka på något särskilt utmärkande för det tidiga 2000-talets kyrkliga situation är det enhetssträvandena som särskilt träder i förgrunden. Gamla samfundsidentiteter luckras upp och vi ser alltmer av både samfundssammanslagningar och ekumenistiskt samarbete.

Med dessa ord inledde **Lars Borgström** sitt föredrag om sluttidens ekumenism och biblisk ekumenik. Han gav därefter exempel

hur man bedriver ekumenik i vår tid och hur den ofta har riktning mot Rom.

Borgström lyfte fram vissa problematiska saker inom katolska kyrkan, som Mariakulten och påvens antikristliga ställning. Katolska kyrkan präglas efter andra vatikankonciliet dessutom av synkretism (religionsblandning), evolutionism och universalism (allfrälsning) – och är därmed väsensskild från den tidigare Katolska kyrkan. Just med denna kyrka söker nu kända kristna ledare i Sverige samarbete, t.ex. Ulf Ekman och Peter Halldorf.

Ekumeniska strävanden förekommer också på annat håll, bl.a. inom församlingstillväxtrörelsen, Emerging church och OAS. Men det förefaller som att man förlorar kristendomen i stället för att man vinner världsmänniskorna.

Borgström gav rådet: "Med den kunskap vi har om dessa faror skall vi inte bejaka ekumenistisk verksamhet, utan påpeka dess brister och istället leda människor in i rätta församlingar där Guds Ord predikas rent och klart.

Som avslutning poängterade Borgström att biblisk ekumenik är att söka enhet på den enda sanna grunden, som är Guds Ord. Det som det då är fråga om är den yttre enhet som vi kallar kyrkogemenskap. Det finns redan en inre, fullkomlig, andlig enhet mellan alla Guds barn, vilka kyrkosamfund de än tillhör.

Roland Gustafsson undrade i sin kommentar lite över dispositionen. Enligt honom skulle det vara mer skriftenligt att börja med vad man bekänner och senare ta avstånd från det falska.

I sak höll han långt med föredraget och kontaterade att det märkliga är att två diken – Rom och svärmeri – nu förefaller att finna varandra. Tydlighet i tro och lära får vika för en osund pneumatologi.

Gustafsson fick också försvara sina

båda arbetsgivare ELM-BV och Missionsprovinsen, som fick en del kritik i Borgströms föredrag.

Lutherska nätverk

Senare på lördagen blev det samtal kring olika kyrkliga nätverk.

Åke Nilsson presenterade Elsin arbete (Evangeliskt-lutherskt samarbete i Norden) men sade att man har haft svårt att komma igång. Därför blev det ganska naturligt att Missionsprovinsens nye biskop Roland Gustafsson fick stå i rampljuset. Han svarade uppriktigt på frågorna och många hoppas nu på en tydligare linje framöver i Missionsprovinsen.

Halvar Sandell fick svara för informationen från den finländska grenen av Missionsprovinsen, eftersom ingen representant var närvarande från Finska Lutherstiftelsen.

Skriftens klarhet

Peter Olsen från Danmark höll konferensens sista föredrag. Enligt luther-

domens huvudprinciper slog han fast att Bibeln talar sant, tillräckligt, klart och verkningsfullt.

Olsen visade hur man både inom reformert och lutherskt håll har fört en kamp mot den liberala teologin. Men i kampen mot de liberala gjorde en del konservativa teologer en kompromiss. De sade att Bibeln nog är sann, men inte nödvändigtvis i frågor som berör historia, geografi och biologi. Bibeln var egentligen inte längre högsta auktoritet.

De som höll fast vid Bibelns sanning kallades evangelikala, men med nya generationer kom nya tankar och brännpunkten flyttades till Bibelns klarhet.

De yngre evangelikala ansåg att man inte skulle vara så självsäker i sina uttalanden och Skriftens klarhet ifrågasattes. Man lyfte också fram församlingens roll i tolkningen.

Om lutheraner och reformerta stött på samma sida i kampen om Skriftens sanning så har man inte samma lära i frågan om Skriftens verkningskraft. Som lutheraner kan vi ge de postmoderna rätt i kritiken av rationalismen. Människan är något mer än hjärna.

Gud möter oss inte bara intellektuellt utan han möter människan reellt i sitt Ord. Om vi inte värnar om Ordets verkningskraft så blir följden att även dopet och nattvarden förlorar sin betydelse för oss.

Blicken framåt

Efter Olsens föredrag gavs möjlighet att delta i gudstjänst i Biblion med S:t Johannesförsamlingen. Peter Öman från Sverige predikade.

Under avslutningsmötet diskuterades framtiden för NELK. Det blev ett konstruktivt och ärligt samtal med optimism inför kommande konferenser, trots att det fanns en del kritik mot det nuvarande programupplägget.

Det beslöts att nästa konferens ordnas i Stockholmstrakten. När och var bestäms av den nya arrangörsgruppen, som leds av Lars Borgström.

ROGER PETERSSON

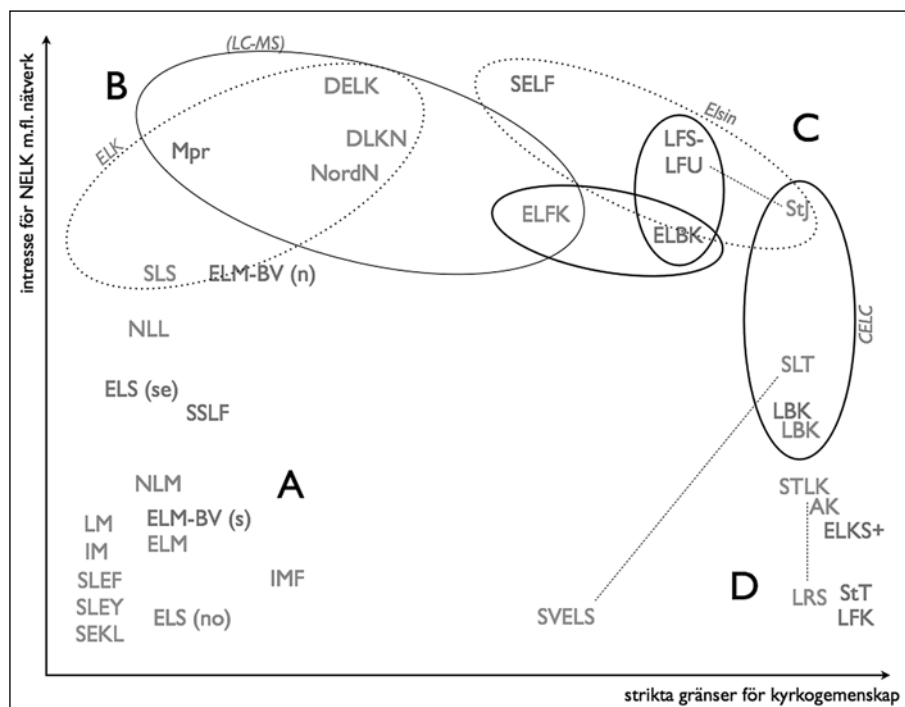
Kyrkogeografi i Norden

I konferensens inledningsanförande presenterade jag ett försök till uppdatering av den kyrkogeografiska översikt som framlades inför Vägen fram -04 (se Logos 1/2004).

Bilden här intill ger inte rättvisa åt presentationen, eftersom den inte visar de skilda ländernas färger, och förkortningarna kan vålla huvudbry. Några huvudpunkter kan ändå noteras. (För en fullständig beskrivning gå till www.logosmappen.net/nelk/foredrag10/kyrkogeografi.pdf.)

Grupp A innehåller väckelserörelser som inte varit intresserade av nätverk utanför folkkyrkorna. De som är på väg mot B är av speciell typ och har olika bakgrund, och har tidvis varit engagerade i NELK.

Grupp B omfattar Missionsprovinsen och det nätverk som finns kring den: främst norska grupper och kyrkor, men även Finska Lutherstiftelsen (SLS).

Grupp C omfattar bekännelsekyrkor och fria församlingar som samverkar i Elsin eller på annat sätt deltagit i nätverk.

Grupp D utgörs av fria församlingar eller bekännelsekyrkor som hittills inte varit aktiva i nätverk.

Pricklinjer anger pågående lärosamtal eller nätverk, medan heldragna linjer avser kyrkogemenskap. I fråga om LC-MS (Missourisynoden) finns egendomliga kopplingar.

OLA ÖSTERBACKA

Orientering i luthersk kyrkogeografi

Konfessionella evangelisk-lutherska konferensen

Jag hade förmånen att närvara vid den konfessionella evangelisk-lutherska konferensens Europa-möte den 6–7 maj i vår. Eftersom S:t Johannes evangelisk-lutherska församling numera står i kyrkogemenskap med Suomen Luterilainen Tunnustuskirkko (SLT), som är en av medlemskyrkorna i konferensen, var det önskvärt att också vår församling skulle ha en observatör vid konferensen.

Det finländska resesällskapet bestod av Juhani Viitala (SLT), under-tecknad och Aulis Jalonen från Suomen Vapaa Evankelis-Luterilainen seurakuntayhtymä (SVELS), vilken som bäst för lärosamtal med SLT.

Konferensens tema var detta år den femte bönen i Fader Vår: "Giv oss idag vårt dagliga bröd." Arrangörsgruppen hade bett representanter för kyrkor i olika länder att sammanställa föredrag (papers) kring olika delteman i denna bön. Eftersom ett par länders representanter var förhindrade att delta var antalet föredrag vi fick lyssna till sex. Föredragen finns utlagda i pappersform på Internet:

<http://celc.wer-kann-was.net/celc-europa/nerchau/referate/>

Till programmet hörde även presentationer av arbetet i olika medlemskyrkor och det var mycket intressant att höra om hur Gud har försett sina barn i olika länder med andlig och timlig välsignelse.

Jag kommer speciellt ihåg presentationen från Tjeckien där kyrkan driver en stor friskola och kan sprida evangelium bland barnen i det kanske mest ateistiska landet i Europa.

Petr Krakora, Tjeckien, håller föredrag. Sittande fr. v. Artur Villarez (Portugal) och Martin Wilde (Tyskland). Foto: HA

Gruppfoto över deltagarna vid konferensen. Foto: Hans Ahlskog.

I minnet lever också berättelsen från Portugal, där staten upplåtit ett anrikt romerskt-katolskt kapell mitt i en välbesökt park. Många människor som besöker parken kommer också in till gudstjänsterna och på det sättet kan församlingen vittna om sin evangeliska tro i det romersk-katolska Portugal.

Konferensens arrangör hade också sett till att det fanns rikligt med tid för fri samvaro då man kunde utbyta tankar med bröder och systrar från olika länder. Även om konferensen kanske i synnerhet är ämnad för kyrkoledare från olika länder, så deltog också en del lokala församlingsmedlemmar från Nerchau/Leipzigområdet i programmet från och till. Några teologiestuderande från den tyska systerkyrkan ELFK:s prästseminarium i Leipzig deltog också under hela konferensen samt hjälpte till med praktiska göromål.

Varje kväll under konferensen bjöd arrangörerna även på guidade rundturer till olika kyrkohistoriskt intressanta platser i omgivningen. Den första kvällen besökte vi ruinerna från klostret Nimbschen i Grimma, ett kloster från vilket en viss Katharina von Bora rymde 1523 tillsammans med åtta andra nunnor. Katharina gifte sig två år senare med Martin Luther.

Samma kväll besökte vi skolan i Grimma där psalmdiktaren Paul

Gerhardt studerade under åren 1622–1627. Nästa kväll for sällskapet till Leipzig och framförallt till Bachkyrkan Thomaskirche och senare besökte vi ELFK:s seminarium i Leipzig där vi hade en grillfest, lyssnade på ett par presentationer och beundrade seminariets fina bibliotek.

Min och Juhanis resa slutade egentligen där i Leipzig, eftersom vi inte återvände till Nerchau mera utan tog tåget till Berlins flygplats morgonen därpå. Aulis Jalonen stannade kvar ett par dagar för att forska vid seminariet.

På lördag kväll, när vi var hemma i Finland igen, gjorde sällskapet en utflykt till Wittenberg, ca 80 km från Nerchau. Tyskarna har en stor skatt i sin kyrkohistoria och de har det sannoligen inte svårt att ordna uppskattade utflykter för den målgrupp som vi utgjorde.

KELK-konferenserna arrangerades skilt för varje distrikt – Europa, Amerika, Afrika och Asien för sig. I Europa-konferensen deltog i år deltagare från följande länder: Albanien, Bulgarien, Finland, Norge, Portugal, Ryssland, Sverige, Tjeckien, Tyskland samt U.S.A. Representanter från Lettland och Ukraina kunde inte närvara.

Nästa år hålls en global KELK konferens i (Mankato) New Ulm, Minnesota.

HANS AHLKOG

Intelligent skapelsetro

Evolutionisterna börjar få allt svårare att försvara sina argument för att livet har uppstått av en slump och alla levande varelser har utvecklats från primitiva organismer. En av dem som medverkar till att försvåra läget för dem är **Anders Gärdeborn**.

Hans bok *Intelligent skapelsetro* med underrubriken "En naturvetare läser Första Mosebok" är ett skarpt vapen i debatten. Boken innehåller både vetenskapliga argument mot evolutionsteorin och en detaljframställning av den bibliska skapelseträdan, inklusive syndaflodens följder.

Bokens första del behandlar två världsbilder i konflikt. Gärdeborn frågar först varför skapelsefrågan är viktig.

Han gör här en markering: skapelseträdan är sekundär i förhållande till Bibelns huvudbudskap om Jesus Kristus och vad han har gjort för oss. Men han tar sedan upp tre motiveringar varför vi kristna inte kan låta frågan läggas åt sidan.

Den första är att den allmänt spridda tron att livet är ett resultat av en lång utvecklingsprocess är ett hinder för många att bli kristna. Den andra är att utvecklingsläran är oförenlig med Bibelns Gud. Den tredje är att utvecklingsläran kan leda till en del otäcka etiska konsekvenser.

Gärdeborn utgår som sig bör från ursprungsfrågan: hur kan vi veta något om hur allt började? Ingen var ju med då.

Det finns två sätt att svara på den frågan. Antingen hänvisar man till vetenskapen, eller så tror man att Gud har uppenbarat sanningen för oss.

Illustration ur boken: Det kinesiska tecknet för "skepp" betecknar åtta personer i en behållare! Är det inte ett vittnesbörd om mänsklighetens minne av Noas ark?

Vetenskapens utgångspunkt brukar ofta anses vara motsats till tro. Men problemet är att det är omöjligt att göra en vetenskap om ursprungsfrågorna utan att stödja sig på sådana förutsättningar som måste klassas som tro. När man t.ex. ställer upp axiomet "Det finns ingen gud som ingriper i skeendena" är det självklart att det blir en kollision med den kristna tron.

Författaren behärskar konsten att presentera de vetenskapliga metodfrågorna på ett lättfattligt sätt. Han använder sig av fina illustrationer.

En sådan visar den enorma mängd information som krävs för intelligent liv. Information kallas ibland universums tredje grundläggande ingrediens, vid sidan av materia och energi.

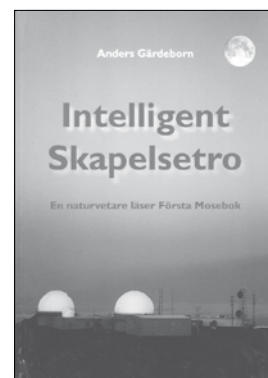
Boken presenterar på ett klargörande sätt de grundläggande mekanismerna i evolutionsläran. Författaren använder begreppet *evolutionism* för att indikera att allt stöder sig på en filosofisk tanke: allt som har någon form av struktur eller komplexitet antas gradvis ha utvecklats ur någonting med mindre struktur eller lägre komplexitet.

Större delen av boken ägnas åt skapelsen enligt Bibelns egen skildring. Vi får en ärlig granskning av skeendena under de olika skapelsedagarna i ljuset av vetenskapliga fakta.

Teorierna om världsalltets enorma utsträckning och hur allt började – big bang – hör enligt min uppfattning till de mest fascinerande frågorna, men samtidigt till dem som evolutionismen har allra svårast att klara ut. Dessa frågor kommer in i samband med dag 4 i skapelseveckan.

I samband med dag 6 ingår naturligtvis en granskning av de fynd som påstås vara länkar mellan apan och människan, och här finns också en diskussion av frågan om vi är ensamma i universum.

All diskussion sker ödmjukt, och när författaren inte har svar på frågor tvekar han inte att erkänna det. Hans strävan är att beakta både Bibelns framställning och vetenskapliga fakta, men om det uppstår en kollision mellan dessa föredrar han Bibelns skildring. De vetenskapliga "fakta"

har ju haft en tendens att ändra eller omtolkas med tiden.

Med den här ödmjukheten skiljer sig Gärdeborn från de flesta evolutionister, som envist fasthåller vid att kalla sina idéer fakta, hur de än blir motsagda.

Synden och dess konsekvenser har fått en egen avdelning, där också syndafloden och dess konsekvenser behandlas. Här finns också lidandets problem med på ett hörn.

Det är fascinerande att med stöd av fina illustrationer ta del av teorier om hur jordens kontinenter delats upp, hur de stora kanjonerna blivit till och hur bergen veckats.

Också Babels torn med språkförbistringen och frågan om människornas höga åldrar i Första Moseboken behandlas. Framställningen avslutas med Jesu försoning och återupprättelsen vid hans återkomst.

Jag läste den första upplagan, men numera finns en uppdaterad upplaga, där bl.a. avsnittet om de kosmologiska teorierna har utökats. Boken rekommenderas varmt, särskilt för kristna studerande som möter evolutionismens tankegångar överallt och behöver vapen för att inte stå hjälplösa i kampen mot övermakten.

OLA ÖSTERBACKA

Anders Gärdeborn: *Intelligent skapelsetro*. En naturvetare läser Första Mosebok.

XP-Media, Haninge
Första upplagan 2007, 262 s.
ISBN 978-91-89299-43-6

Kvinnlig biskop i Helsingfors

Den 3 juni 2010 fick Finland sin första kvinnliga biskop. Hon heter *Irja Askola* (f. 1952) och är teologie magister. Hon tillhör den första generationens kvinnliga präster från 1988.

Liksom i det nyligen förrättade valet av ny ärkebiskop (se Logos 1/2010) valdes också nu den mera liberala av två kandidater i slutomgången. Hennes motkandidat, domprosten och teol.lic. *Matti Poutiainen* kan dock inte räknas till de konservativa. Röstetalen blev jämna 591–567.

Askola efterträder *Eero Huovinen*, som går i pension från början av september. Huovinen har en bakgrund i den evangeliska rörelsen och har räknats som en modererande kraft mellan det konservativa och det liberala lägret. Nu kommer Helsingfors stift att ledas av en person som hör till det klart liberala lägret.

Tammerforstidningen *Aamulehti* hade den 21 maj en intervju med den dåvarande biskopskandidaten Askola. Intervjun kan hittas i webbversionen (www.aamulehti.fi).

Det berättas att hon på 1980-talet skrev en bok *Suomalaisen Jumala* (Finländarens Gud). Hon skriver där att det viktigaste i hennes gudsbild är det som gäller detta livet (tämänpuo-leisuus). "Därför är det viktigt att revolterandet (kapinointi) inte upphör; att man vägrar svälja det som är våldsamhet och orätt, också när det klär sig som vänskap och renlärighet."

Mot bakgrund av detta är det inte överraskande att Irja Askola redan för ett par år sedan välsignade ett par av samma kön, utan att fråga efter officiellt tillstånd.

Fundamentalism är något förskräckligt enligt Askola. Hon önskar rentav att prästerna frimodigt skulle predika bibelforskningens senaste rön, också sådana som rör om i grytan.

Sådana åsikter och strävanden är i dag goda meriter för att bli biskop.

Om tendensen i de senaste biskopsvalen fortsätter – och mänskligt sett finns det ingen orsak att anta något annat – kommer det i fram-

tiden att bli allt svårare att välja en konservativ biskop. Att en bibel- och bekännelsetrogen kandidat skulle bli biskop är en utopi.

Kyrkomötet kunde inte bestämma sig om homovälsignelse

Den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkomöte (Finland) var samlat till vårsession i början av maj. En lång debatt gällde frågan om kyrkan ska välsigna dem som har ingått partnerskap.

Att det skulle bli svårt att finna enighet stod klart efter att biskopsmötet avstått från ge ett klart förslag. Den avgående ärkebiskopen Jukka Paarma sammanfattade diplomatiskt: "Debatten har visat hur många röster och ansikten den här frågan har."

Det är en vacker formulering som egentligen uttrycker att folkkyrkan är djupt splittrad och läropluralistisk. Ingen mänsklig kraft kan ändra på detta i en biblisk riktning.

Det slutliga avgörandet faller i november, då utskottsbehandlingen är klar. En vanlig bedömning är att kyrkomötet då endast antecknar utskottets betänkande till kännedom.

Därmed fortsätter arbetet med att påverka opinionerna, med stöd av massmedia och med nytändning från de nya biskoparna. Att saken skulle förbli så här oklar är otänkbart. De egna initiativen bland prästerna blir allt fler, och motsättningarna mellan biskoparna tilltar tills de som motsätter sig har lämnat över till nya och liberalare.

Ingen skillnad i rättfärdiggörelseläran?

Efter en sju år lång dialog mellan Sveriges och Finlands lutherska kyrkor och Katolska kyrkan har man nu överlämnat ett slutdokument om rättfärdiggörelsen, "*Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv*".

Tidningen Dagen hade en artikel om saken den 11 mars, då dokumentet överlämnades till Sveriges kristnas råds styrelse. I övrigt har presskommentarerna varit ytterst sparsamma.

På evl.fi omnämns att rapporten i finsk version överlämnades av biskop Eero Huovinen till ärkebiskop Paarma och den katolske biskopen Teemu Sippo den 30 mars.

Att döma av Googles söktjänst, både på svenska och finska, har saken uppmärksammats mest på katolskt håll. Trots sakens betydelse finns ytterst få sökresultat på lutherskt håll.

Det kan givetvis förklaras med att den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, liksom Svenska kyrkan, redan har övergett den lutherska bekännelsen i denna avgörande lärofråga, varför frågan inte längre är särskilt intressant.

Oroväckande är dock att det också på Missionsprovinsens (Mpr) webbplats finns ett uttryck för en positiv inställning till detta dokument.

I kolumnen *Signerat* skriver Sr Marianne Nordström, Alsike kloster, om språkundret, rubricerat *Olika språk*. Hon skriver att evangeliet fortlöpande måste inkarneras i nya språk.

Ett sådant språk skulle man kunna kalla "ekumeniskan", ett oftast mycket höviskt dialogspråk fört mellan trosamfund och kyrkor. Ett typexempel på detta är det dokument om "Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv" vilket nu föreligger (utgivet på det katolska biskopsämbetets förlag Veritas) som resultatet av samtal förda mellan Rom och de båda lutherska folkkyrkorna i Sverige och Finland. Det är väl värt att ta del av också av oss i Missionsprovinsen, så att vi inte i onödan ägnar sig åt att slå in redan öppnade dörrar! Eller glömmar oss kvar i 1500-talets begreppsstrider.

Vad menas med 1500-talets begreppsstrider? Vilka redan öppnade dörrar skulle slås in i onödan?

Denna prokatolska gren av Mpr utgör en allvarlig fara för dem som vill kämpa för det lutherska arvet.

Vi som deltog i Nelk i Vasa gladdes över att den nye missionsbiskopen Roland Gustafsson noterade detta som ett problem och önskar honom kraft att klart bekänna både "vi tror, lär och bekänner" och "vi avvisar och fördömer".

ÖÖ

D:r Martin Luther

Fjärde veckan efter Trefaldighet, måndag

Från Evangelisk Själaspis för hemmet (bearbetad)

Fader, jag vill att där jag är, där skall också de som du har gett mig vara med mig, så att de får se min härlighet som du har gett mig. (Joh 17:24)

Detta är det sista, men det härligaste stycket i vår Herres översteprästerliga bön för alla dem som håller sig till Kristus. Han vill att vi skall vara vissa och säkra på vad vi till slut har att hoppas, var vi skall finna ro och stanna, då vi här i världen är eländiga och förskjutna och inte har någon varaktig stad. Döden är ju någonting förskräckligt, särskilt när man ständigt har den för ögonen, och när människan inte vet var hon skall sätta sin fot, eller var hon skall stanna över natten.

Därför sörjer Kristus för oss som en from och trogen Frälsare. Han försäkrar oss, att Han vill ordna härberget för oss, så att vi skall vara hos Honom och ha det lika gott, som Han har det hos sin Fader. Det är som om Han ville säga: "Var vid gott mod och sörj inte för var ni skall vara eller hur det skall bli med er. Ni skall vara väl försörjda och komma dit ni önskar, där ni kan få vila och förbli säkra för världen och alla fiender."

Var kan det nu vara eller vad heter den orten? Där *Jag är*, säger Han, det är alltså i *Faderns armar och sköte*, och alla änglar måste skynda till, lyfta upp oss och bära oss dit. Därför borde vi låta dessa ord vara vår huvudkudde, dunbolstret för vår själ,

och med glatt hjärta fara hädan, när den kära stunden kommer, att vi skall föras till den eviga friden och glädjen, sedan vi blivit befriade och uttagna från synd och all nöd, från världens och djävulens våld.

Men orden *som du har gett mig* gäller oss, som håller oss till och litar på Hans Ord, särskilt i nöd och anfäktning, då världen för det samma Ordets skull smädar och förföljer oss. Då skall vi dristigt ta till oss och inte tvivla på detta löfte, att Kristus vill ta oss till sig i sin härlighet.

Lägg i synnerhet märke till ordet, att Han säger: *Jag vill*, då Han talar så kraftigt med Fadern som om Han ville ha det bekräftat. Detta löfte måste vara visst och fast, som det är givet av den som inte kan ljuga eller bedra.

Visserligen skall Hans kära kristna veta att de inte endast skall vara hos Honom, utan också se Hans härlighet, som Fadern har gett Honom. Det har Han förut sagt med andra ord: *Den härlighet som du har gett mig har jag gett dem.*

Här på jorden har och känner vi denna härlighet i tron, men ser den endast på ett dunkelt sätt, som genom en spegel. Vi hör nämligen predikas och fattar i hjärtat, att Kristus har satt sig i Faderns majestät och härlighet, som en ensam och allsmäktig Herre över allt skapat.

Men det är ännu en dunkel kunskap, som ett moln som förmörkar den klara solen. Det ryms inte i något människo-hjärta och kan inte begripas av

Predikan

förnuftet. Härligheten är så stor, särskilt då Kristus ställer sig så underlig i sina kristna. Men där skall ett annat ljus skina, då vi inte mera skall tro eller predika och framställa det i ord. Vi ska se och skåda denna härlighet alldeles klart och närvarande för ögonen, med utesäglig, evig glädje.

Här finns nu den höga trösten, och om en människa kunde tro att det är sant, skulle hon inte fråga efter det timliga livet och all världens gods och ära, snarare gärna förkasta allt på jorden. Ty vilken skada kan världen göra oss, även om den tar ifrån oss gods, ära, liv och blod?

Den hjälper oss bara att komma till Kristus och få se Hans härlighet, mot vilken allt hennes gods och härlighet ingenting betyder. Ty detta åskådande av härligheten medför allt vad vi skall ha och njuta i det eviga livet och saligheten. Det kan ingen människa uttala eller uppnå med sina tankar.

*O du som sade: "Ingen kan de mina från mig taga",
mot världen ropar jag dig an;
den vill mig från dig draga.
Låt mig ej villas bort från dem
som till din Faders trygga hem
du lovat att ledsaga.*

*Hur tomt är allt vad världen har,
hur kort dess nöjen vara!
Snart kommer natten, då envar
av oss skall hädanfara.
Och då, vad är all lycka här
mot Jesu löfte: "Där jag är,
där skall ni också vara!"*

Vår fina glaskonst

Eftersom vi inte har färgtryck inne i tidningen får vi visa vår fina glaskonst här i stället.

I det vänstra fönstret är motivet *Dopet*. Konstverket domineras av dopfunten.

Till höger avbildas *Nattvarden* genom nattvardskärnen.

I båda konstverken avbildas också den Helige Andes närvaro genom den strålgång som kommer från himlen.

Konstnären Jari Hangassalo från Jakobstad är grundande medlem och sekreterare för LASITA, Suomen Lasitaiteilijat ry. Hans egen webbplats är <http://www.lasitaide.net>.

Vi tackar även Stina och Ralf Sandberg, som har donerat medlen för konstverken.

Nytt i Logosmappen:

Bibelstudiematerial om Hesekei

Bibelstudierna över profeten Hesekei, som hölls i Biblion under tiden augusti 2008–februari 2010, finns nu samlade i form av ett kompendium som kan laddas ner från Logosmappen i pdf-format.

Kompendiet innehåller genomgång vers för vers och ett antal illustrationer. Det finns också en särskild fil med bilder av Jerusalems tempel och en del kartor.

Bibelstudierna hölls av Ola Österbacka. De finns som video- och ljudinspelningar i LogosDirekts arkiv.

Det finns också möjlighet att köpa kompendiet i pappersformat.

Sommarfest med ”tunga” ämnen 25.7

Också i sommar firar Föreningen Logos sommarfest. Denna gång är platsen Terjärv, där vi håller till i församlingshemmet. Tidpunkten är 25 juli från kl 14. Festdagen görs som en kurs i samarbete med Svenska studiecentralen.

Alf Lönquist, inledning

Halvar Sandell: Enhet i tro och bekännelse. Om kyrko- och nattvardsgemenskap i biblisk och kyrkohistorisk belysning.

Markus Saarinen: Man och kvinna i ljuset av skapelsen och syndafallet.

Sång av syskonkören. Serveringspaus efter Sandells föredrag. Efter Saarinsens föredrag blir det paneldiskussion och möjlighet för publiken att ställa frågor.

Välkomna från när och fjärran till denna viktiga dag kring Guds ord!

Bibliions bibliotek växer

Vi har tidigare berättat om att vi har fått en betydande samling böcker av Gottfrid Sirén och ett antal böcker också av andra donatorer.

Nyligen har vi fått en stor samling teologisk litteratur från Evangeliska folkhögskolan i Vasa, bland annat i stort sett hela samlingen andaktslitteratur.

En del av böckerna finns inskrivna i GS-arkiv, som finns tillgänglig för sökning via Logosmappens databaser, men en hel del väntar ännu på inskrivning.

Böcker kan lånas i samband med gudstjänster och andra tillfällen i Biblion, eller efter överenskommelse med sekreteraren.

Stöd Föreningen Logos med din gåva:

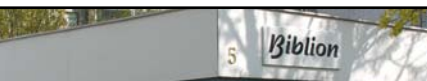
Logos bankkonto: 497028-241584

IBAN: FI80 4970 2820 0415 84

BIC: HELSFIHH

PlusGirokonto Sverige: 407 99 53-8

Har du tänkt på ett testamente?
Kom då ihåg Logos!

Planerad verksamhet i Biblion

Föreningen Logos i Österbotten

Vi fortsätter med **bibelstudierna** över Hebreerbrevet varannan torsdag kl 19. Höstterminens studiekvällar inleds den 19 augusti.

Också i år är det öppet hus i Biblion under **Konstens natt** i Vasa, som infaller torsdagen den 12 augusti. Vi öppnar dörrarna kl 18 och håller dem öppna minst två timmar framåt. Som i fjol ska Virpi Viitala ställa ut konst, man kan beundra kyrksalen med altartavlan och glaskonsten och bläddra i det välförsedda biblioteket.

Gudstjänster

Svenskspråkiga gudstjänster ordnas av S:t Johannes evangelisk-lutherska församling andra och fjärde söndagen per månad kl 11. Under sommaren hålls de kl 18 (inga vanliga gudstjänster hålls i juli). Gudstjänsterna annonseras i Kyrkpressen och på <http://sanktjohannes.info> och via e-postlista. Gudstjänsterna i Biblion sänds via LogosDirekt. Församlingens pastor och föreståndare är Ola Österbacka.

Finskspråkiga gudstjänster ordnas i regel en gång per månad av Lutherska bekännelsekyrkan i Finland (SLT) och sporadiskt av andra församlingar.

Se <http://www.my.calendars.net/biblion/>

www.logosmappen.net
www.folkbibeln.net
www.logosmappen.net/logosdirekt
Du har väl lagt in bokmärke?